

К 782/Д 96

120000868742

Андре
Шенье

1956

MARCHE DES

CHANTER STR DIF
CHES PAYS RIF

РУСЕНСКА НАРОДНА
Носител на орден „ЧЕРВЕНО ЗНАКО“

АНДРЕ
УМБЕРТО

Регистр
"Л"

ШЕНИЕ

ДЖОРДАНО

ална библиотека
бен Каравелов"

00000868742

зон 1975—1976 година

2/47

K. 792. / 2036

MARCHE DES

CHANTER STR DIE

Chor Fünf Pate

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА
Носител на орден „ЧЕРВЕНО ЗНАМЕ НА ТРУДА“

АНДРЕ ШЕНИЕ

УМБЕРТО ДЖОРДАНО

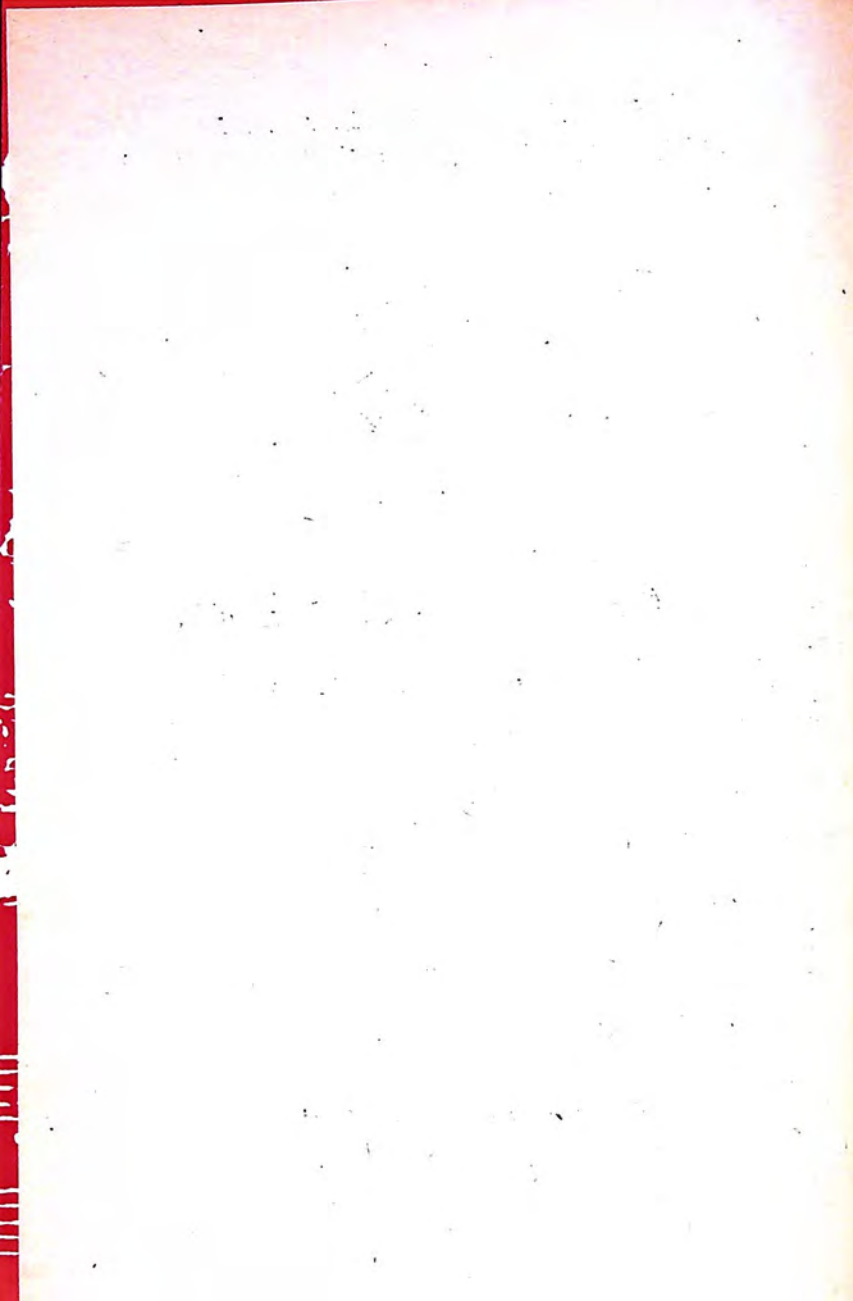
Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868742

сезон 1975—1976 година

1147722

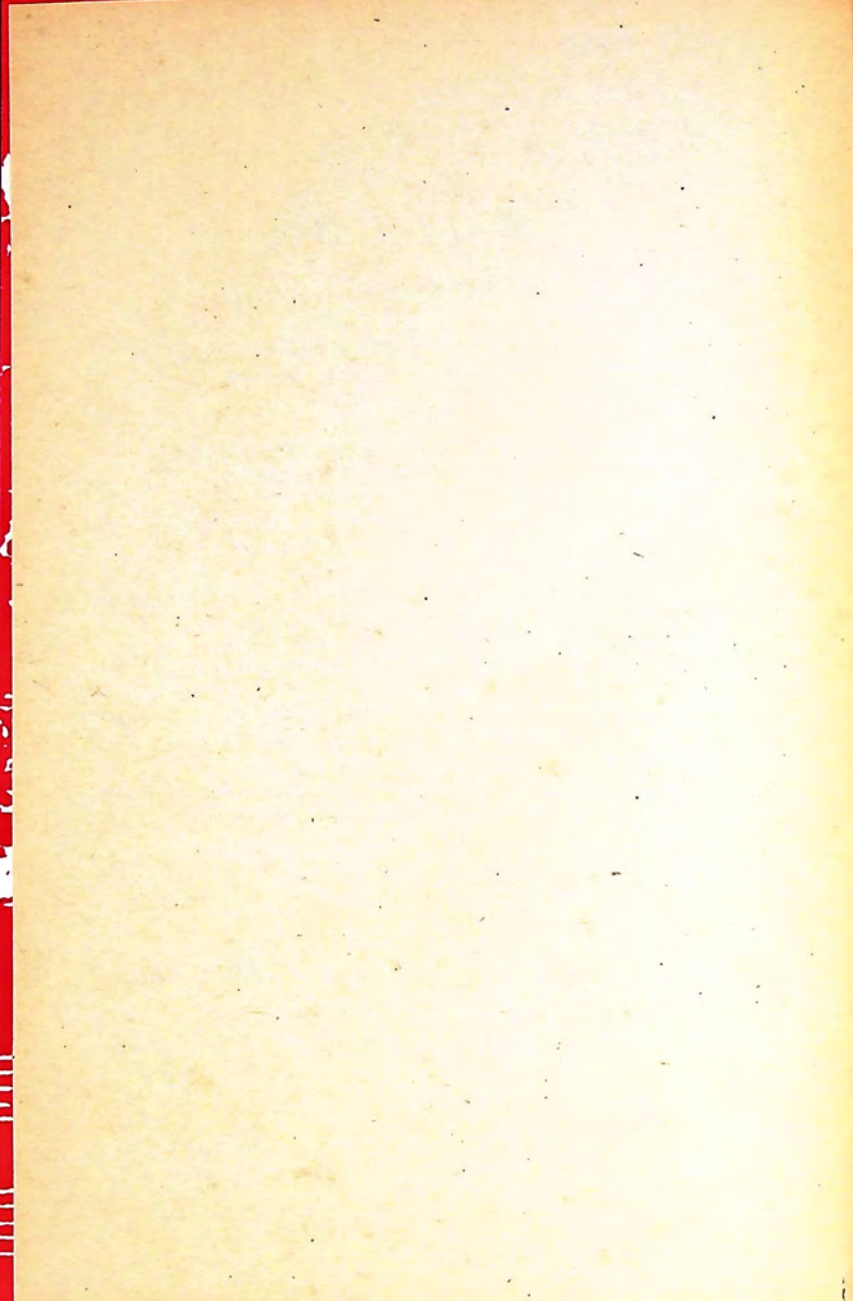
Е Л Е Г И Я

АНДРЕ ШЕННЕ (1762—1794)

Ти страдаш, ти мълчиш, и мъка в теб съзирам
В моминските ти устни усмивката замира
Отдавна приказни цветя и птици
върху коприна не бродираш...
Безмълвно го обичаш. Безмълвно днес тъгуваш.
О, как добре познавам моминските мечти.
Прочетох вече всичко в твоите очи.
Ти любовта не крий! Тя като теб и мен вълнува.
Щастливец е!.. Но кой е той? Кажеш ми?
Младежът ли с очите сини,
с косите черни?... Ти се изчервяваш? Аз ще замълча,
но зная, зная всичко, и ако реша
ще мога лесно да го назова. Не е ли онзи,
който всяка вечер броди около твоя дом и гледа към
прозореца.
Ти тайно го очакваш, той приближава. Ти се скриваш
Отива си. А после дълго в мрака ти сянката му следва.
И никой от младежите на празника
през пролетта, през цъфналия май ти вече не поглеждаш.
Вървиш и все мълчиш и погледа си свеждаш...

из „Недовършени елегии“, XXIII
1824, Париж

преведе: Огнян СТАМБОЛИЕВ

ПОЕТЪТ И ПУБЛИЦИСТЪТ АНДРЕ ШЕНИЕ се родил на 29 октомври 1762 г. в Константинопол, в семейството на френски дипломат. През 1765 г. бил изпратен при един свой вуйчо в Каркасон, Франция, който го отгледал, а единадесетгодишен постъпил в най-реномираното френско училище — Наварския колеж. Тук бил изцяло погълнат от света на античната гръцка и римска поезия и култура, които били в основата на учебната програма и към които го насочила и майка му (по произход гъркиня) — известна с широките си литературни интереси (тя дори имала свой литературен салон в Париж). През 1772 г. А. Шение се посветил на военното дело, но твърде скоро се отказал от него и след едно любовно разочарование напуснал Франция, обиколил Швейцария и Италия и се установил в Лондон, където с помощта на влиятелни приятели достигнал до поста секретар на посланика на Франция в Англия. Падането на Бастилията на 14 юли 1789 г. Андре Шение посрещнал с възторг и ентузиазъм и побързал да приветствува въстаналия парижки

народ с одата си „Химн на справедливостта“. Скоро напускал дипломатическата кариера и се установил в Париж, където се посветил на публицистиката като преминал от клуба на якобинците-революционери в клуба на монархистите-феяни. На 7 март 1794 г. А. Шение погрешно бил арестуван и осъден на смърт за участие в заговор, в който всъщност не бил замесен, а на 28 юли 1794 г. бил гилотиниран заедно с приятеля си — художника Руше.

През краткия си 32-годишен живот, извънредно критичният към творчеството си Шение публикувал само две свои поеми. А стиховете му, издадени за първи път в три обемисти тома едва четвърт век след смъртта му, станали известни много по-късно на читателите и специалистите.

В най-добрите му творби следващите поколения открили полъха на езическата поезия на древните (Омир, Вергилий, Лукреций) и благородния хуманизъм на великите мъже на Франция от XVIII-век (Русо, Волтер,

Дидро). Но още тогава било отбелязано, че освен, че е съхранил и доразвил блестящо тези традиции чрез творчеството си, Шение е открил и пътя на романтичната поезия на XIX век и по-специално на Виктор Юго.

А. С. Пушкин, на когото били особено близки хуманизма, класическата завършеност, лиризма и изящството на поезията на Шение, неведнъж с удоволствие превеждал неговите стихове и дори му посветил една ода. В едно от писмата си той писал: „Никой повече от мен не уважава и не обича този грък... От него така си и лъха на древната гръцка поезия“...

Бурният и кратък живот на поета Андре Шение скоро се превърнал в легенда, която през миналия век била предпочитан сюжет за много писатели, драматурзи и композитори, сред които освен операта на Джордано заслужава да се отбележат още драмата на Жул Барбие (1849) и тритомния роман на либретиста на Вердиевия „Дон Карлос“ — Жозеф Мери.

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА
Носител на орден „ЧЕРВЕНО ЗНАМЕ НА ТРУДА“

АНДРЕ ШЕНИЕ

опера в 4 картини

Либreto — ЛУИДЖИ ИЛИКА

Музика — УМБЕРТО ДЖОРДАНО

Превод — Огнян СТАМБОЛИЕВ и Ромео РАЙЧЕВ

Диригент-постановчик:
зас. арт. РОМЕО РАЙЧЕВ

Режисьор-постановчик:
ХЕРО ЛУПЕСКУ,
СР Румъния

Диригент на хора:
ТОМИНА СИДОВА

Художници-постановчици:
ПАУЛА БРАНКОВЯНУ,
ДЖОРДЖЕ ДОРОШЕНКО,
СР Румъния

Концертмайстор:
АЛЕКСАНДЪР ГАНЕВ

Постановка на танците:
ПАВЕЛ СТОИЦЕВ

Пианисти-корепетитори: Дарина Куюмджиева, Валерия
Неделчева, Малина Димитрова, Цветана Малджиева

Помощници на режисьора: Мария Киселова и Людмила
Игрибозова

Суфльор: Людмила Сакакушева

Премиерни спектакли на 4, 8 и 16 март 1976 година

Антракти след 1 и 2 картини

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА И ИЗПЪЛНИТЕЛИ:

(по атора и по азбучен ред на имената)

АНДРЕ ШЕНИЕ	— Иван Димов н. а. НИКОЛАЙ ЗДРАВКОВ, лауреат на Димитровска награда
КАРЛО ЖЕРАР	Анастас Анастасов Иван Добрев н. а. КИРИЛ КРЪСТЕВ
МАДАЛЕНА ДИ КОАНИ	— Мария Венцеславова
БЕРСИ	— Ана Ангелови Мими Николова
ГРАФИНЯ ДИ КОАНИ	— Пенка Дилова
МАДЛОН	— Люба Вълкова Пенка Дилова
РУШЕ	— Неделчо Деянов
ПИЕР ФЛЕВИЛ	— Борис Цветков Иван Добрев
ФУКИЕ ТЕНВИЛ	— Евгени Ганев — Иван Дяков Михаил Петров
МАТИО	— Михаил Петров
АБАТЪТ	— Борис Христов Никола Абаджимаринов
„НЕВЕРОЯТНИЯ“	— Никола Абаджимаринов
ДЮМА	— Георги Атанасов
ШМИДТ	— Петър Касабов
ДОМОУПРАВИТЕЛ	— Добромир Добрев Любен Банков

ЎМБЕРТО ДЖОРДАНО — авторът на операта за Андре Шение се родил на 27 август 1867 г. във Фоджи, Южна Италия, в семейството на заможен занаятчия. Музикалната му дарба била открита рано и скоро бил изпратен в Неапол, в консерваторията „Александо Скарлати“, където започнал да учи в класа по композиция на прочутия тогава маестро Паоло Серао, написал няколко интересни опери, между които и „Перголези“ (за живота на автора на „Слугинята-господарка“). Още като студент Джордано дебютирал като оперен композитор с „Марина“, (издадена от голямата му зикална къща „Сондзоньо“ от Милано) и „Мала Вита“, и „Кралица Диас“ (поставени на неаполска сцена, но без особен успех). Две години по-късно, през 1896 г. той написал четвъртата си опера „Андре Шение“ (по текст на известния поет и либретист на оперите на Пуччини — Луиджи Илика). Премиерата се състояла на 28 март 1896 г. в Миланската Скала му донесла световна слава. Партитурата била публикувана от издателството „Сондзоньо“, а операта представили и останалите италиански театри. В чужбина „Андре Шение“ била поставена най-напред в Берлин (1898), Москва и Лондон (1903), Варшава (1905), за да влезе трайно в репертоара на световните музикални театри, а също и на изпълнители от ранга на Енрико Карузо, Аурелиано Пертили, Марио дел Монако, Рената Тебалди, Франко Корели, Райна Кабаиванска и др.

След триумфа на „Андре Шение“ Джордано редактирал втората си опера „Мала Вита“, написал още „Федора“ (по едноименната пиеса на французина Викториен Сарду, автор на драмата „Тоска“), „Сибир“ и „Марчела“, две опери, които поставил с голям успех в Миланската Скала.

След завръщането си от Америка, Умберто Джордано съвместно с композитора Алберто Франкеги (1860—1942) написал операта с митологичен сюжет „Зевс в Помпей“, поставена с голям успех в Рим през 1921 г., а след осем години написал и последната си по-значителна сценична творба — операта „Кралят“, след което до смъртта си през 1948 г. се посветил на издателска и преподавателска дейност. Написал няколко симфонични пиеси и редактирал едно голямо издание на симфоните на Бетовен.

Въпреки, че не е сред първостепенните италиански композитори от края на XIX и началото на XX век, и че много музикални историци го определят като епигон на Верди и Пучини, Умберто Джордано отдавна си е извоювал завидна известност, особено с „Андре Шение“, където мощният му и малко реторичен талант на композитор-театрал се е изявил най-пълноценно. Без спорната му дарба да рисува ярки и завършени характеристики и ефектни драматични ситуации се е изявила може би най-силно в кратката сцена от трета картина, в която старата Мадлон дава своя млад внук в служба на революцията, още в сцената-монолог на Жерар от същата картина, във финала на първа картина (когато гладните селяни влизат в салона на де Коани по време на бала) и др.

Джордано не е първият италиански композитор, вдъхновил се от бурната история на Великата френска буржоазна революция. И въпреки, че революцията и повечето от действащите лица, които са действителни исторически личности, имат свое място в операта, това което става на сцената не отговаря напълно на историческата истина. Животът на поета и публициста Андре Шение, за съжаление, не е бил добре познат

на композитора и на неговите съвременници от края на миналото столетие. Затова и в операта Андре Шение е обрисуван като традиционен лиричен тип на романтика-мечтател в духа на най-хубавите традиции на Верди, Маскани и особено Пучини („Тоска“, „Манон Леско“). Достойнствата на операта на Джордано са преди всичко в изразителната и лирически развълнувана музика, нелишена от моменти на истински драматизъм, която е жив фон на действието. Композиторът умело е използвал контраста като изразно средство — особено в цитираната вече сцена от финала на I к., а също и във финала на II к. (срещата на Мадалена и Шение) в лирическия предсмъртен дует на двамата влюбени в края на операта и др. Мелодиката на Джордано е изразителна, певческа. Драматургията на операта клони към разгърнати монументални сцени и ансамбли, въпреки, че има няколко завършени арии. В музиката са използвани цитати от автентични френски песни от епохата и дори „Марсилезата“ и „Карманьолатата“, които създават музикалния фон на революцията, а за характеристика на аристократите е използвал менут от XVIII век.

Операта е представена за първи път у нас през 1932 г. на сцената на Софийската опера. Диригент е бил н. а. проф. Саша Попов, режисьор з. а. Хитьо Попов, художник Александър Миленков, а в главната роля е участвувал н. а. Любен Минчев. През 1966 г. „Андре Шение“ е поставена във Варна от Н. Йосифов (диригент), Д. Чомаков (режисьор) и М. Янков (художник). В ролите на Шение и Мадалена участвуват н. а. Т. Костов и з. а. М. Бохачек.

О. С.

1789 година в ПРОВИНЦИЯТА

В ЗАМЪКА НА ГРАФИНЯ ДЕ КОАНИ приготовленията за предстоящия бал са в разгара си. Останал за малко сам в салона, лакеят Карло Жерар размисля за съдбата на аристократите и за собственото си унижително положение в дома на де Коани.

Сред поканените е и младият и талантлив поет Андре Шение. Мадалена де Коани, дъщерята на Графинята, иска да се забавлява и моли поета да импровизира стихове като е убедена, че те ще бъдат непременно любовни. Шение започва с неохота. В поемата си той дава израз на съчувствието си към нерадостната участ на бедния народ на Франция, измъчван и ограбван от духовенството и аристократите. След като се обръща към елегантните гости, които не слушат неговите гневни стихове, Шение забелязва, че е развълнувал единствено Мадалена.

Започва гавотът, който скоро се прекъсва от нахлуването на група бедни селяни, които водени от Жерар оплакват нещастната си съдба и молят за хляб. Разгневена, Графинята ги изгонва и уволнява Жерар, който захвърля лакейската си ливрия и си отива, докато гостите продължават танците.

1794 година в ПАРИЖ

НА ПЛОЩАДА ПРЕД КАФЕ „ОТО“ Андре Шение седи сам на една от масите пред кафенето. Пристига мулатката Берси (бивша камериерка на Мадалена де Коани), която разговаря с „Невероятния“ — (агент на Робеспьер).

Приятелят на Шение — художникът Руше съветва поета да напусне Париж и Франция, тъй като животът му е в опасност, но Шение решително отказва да избяга.

Той е влюбен в една тайствена непозната, която от известно време му пише изпълнени с нежност писма.

Минава група от революционери начело с Робеспьер и Жерар, който е горещо приветствуван от тълпата. Той отдавна е влюбен в бившата си господарка Мадалена и след като научава, че тя е в Париж изпраща по следите ѝ „Невероятния“.

Като проследява Берси „Невероятния“ научава, че Мадалена ще се срещне тук с Шение. Тайнствената непозната, която изпраща писма до поета е, разбира се, Мадалена — сериозно загрижена за съдбата му. „Невероятния“ бърза да предупреди за това Жерар.

Двамата влюбени се срещат, но радостта им е кратка. Идва Жерар, който търси Мадалена. Шение го предизвиква на дуел. Жерар го разпознава и скоро пада ранен. Шение избягва. „Невероятния“ пристига със стража, но Жерар отказва да предаде този, който го е ранил.

1974 година в ПАРИЖ

В РЕВОЛЮЦИОННИЯ ТРИБУНАЛ санкционират Матио призовава присъстващите парижки граждани да подпомогнат със средства националната гвардия за защита на френската революция срещу външните ѝ врагове. Ораторските му дарби не трогват народа, който приветствува дошлият в съда, Жерар. Красноречието на обичания от всички трибун скоро постига желанния ефект и урната е пълна с пари и бижута в помощ на армията.

Старата селянка Мадлон, изгубила двамата си сина в защита на революцията, води единствения си внук, за да го запише в армията. Всички вдъхновено запяват Карманьолатата.

„Невероятния“ информира Жерар, че Андре Шение е заловен и се намира в Люксембургския затвор. Той

съветва Жерар да подготви обвинителния акт срещу Шение и да почака идването на Мадалена, която според него непременно ще дойде тук, за да потърси своя любим.

Останал за малко сам, Жерар се измъчва от противоречиви чувства на любов към Мадалена и дълг към поета, (който той ръководен от ревността си вече е предал) и от съжаление по рано изгубените идеали на отминалата младост.

Дошлата в трибунала, Мадалена пада на колене пред Жерар, като го моли да спаси Шение. Жерар ѝ открива любовта си. Ужасена Мадалена иска да избяга, но размисля и решава да се подчини на неговите желания, за да спаси любимия си. Мадалена му разказва за бедите, които са я сполетели след смъртта на майка ѝ, за любовта ѝ към Шение. Трогнат от предаността ѝ към поета, Жерар прави опит да го спаси. Но вече е късно...

Съдът осъжда обвинените в държавна измяна затворници. Сред тях е и Андре Шение. Жерар оттегля обвинението си, но общественият обвинител Фукие Тенвил го поддържа и Шение е осъден на смърт.

28 ЮЛИ 1974, ПАРИЖ

ПРЕЗ НОЩТА В ЗАТВОРА СЕН ЛАЗАР. Шение се прощава с живота, родината и любовта в последните си стихове, които чете на приятеля си Руше.

Придружена от Жерар, влиза Мадалена. Тя е дошла тук, за да умре заедно с любимия си и затова подкупва тъмничаря Шмидт, за да ѝ разреши да заеме мястото на затворничката Идия Легре на ешафота.

Жерар отива при Робеспиер, за да измоли спасението на поета.

Влюбените са отново заедно. Те се прощават и очакват зората с идването на която смъртта ще ги свърже завинаги.

Главен художествен ръководител и директор:
МИХАИЛ КЪТЕВ

Главен диригент:
з. а. РОМЕО РАЙЧЕВ

Главен режисьор:
СТЕФАН ТРИФОНОВ

Диригенти:
ВЕСЕЛИН БАЙЧЕВ
ИВАН ФИЛЕВ

ДРАМАТУРГ:
ОГНЯН СТАМБОЛИЕВ

Режисьор:
ВЕСЕЛИНА МАНОЛОВА

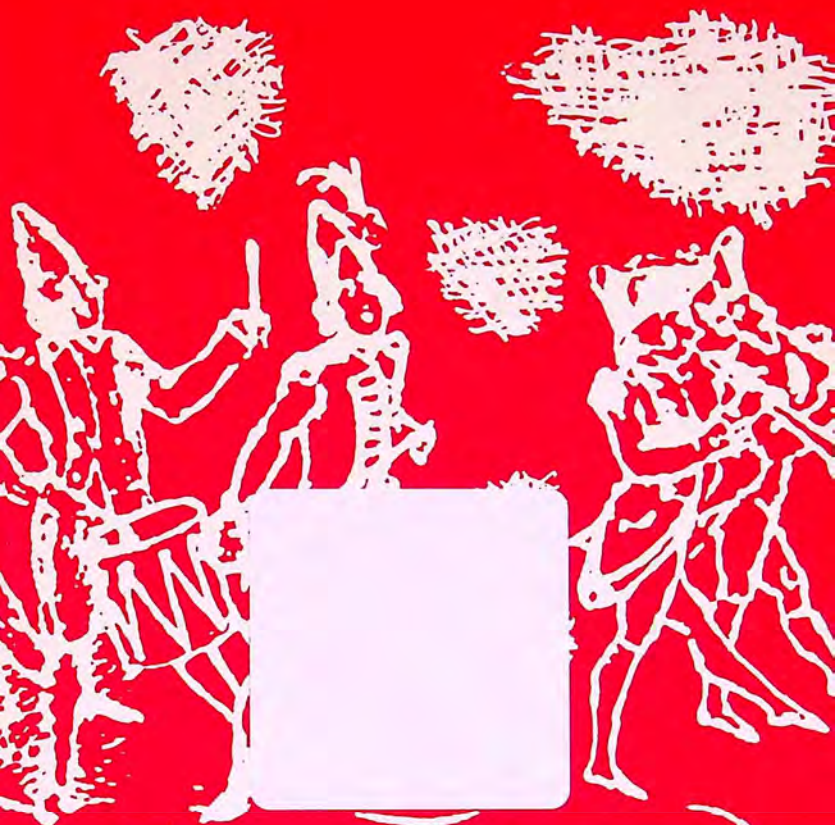
Диригент на хора:
ТОМИНА СИДОВА

Артистичен секретар:
БРИЛЯНТА КЕВОРКЯН

художници-изпълнители: Хр. Арнаудов, П. Антонов
зав. постановъчната част: П. Шопов
театър-майстор: Д. Джамбазов
зав. худ. осветление: Ц. Сокеров, зав. светлинни ефек-
ти: А. Харалампиев, зав. шивашки ателиета: Ал. Ди-
мова, Др. Христатиев, зав. перукеро-фризьорско ате-
лие: Ив. Киров, зав. дърводелско ателие: Г. Иванов,
зав. желязарско ателие: Вл. Илиев, реквизитор: Ц.
Диков.

Редакция на програмата: Огнян СТАМБОЛИЕВ

Художествено оформление: Велимир ПЕТРОВ

MARSEILLOIS

ERANS THEATRES

de la Saison

